

Sygnatura akt II Ca 462/15

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Małgorzata Łoboz SR (del.) Anna Serzysko

Protokolant: protokolant Agnieszka Zapalska

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2015 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa G. P.

przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej przy ul. (...) w K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie

z dnia 5 listopada 2014 r., sygnatura akt I C 3533/13/K

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

## UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 czerwca 2015 roku

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie zasądził od strony pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) w K. na rzecz powódki G. P. kwotę 15.697,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty (pkt I); a nadto zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.202 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II).

Orzeczenie to zapadło w następującym stanie faktycznym:

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie, w sprawie pod sygn. akt IV Cupr 35/09/K, prawomocnym wyrokiem z 21 maja 2009 roku oddalił powództwo Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) w K. o zasądzenie od G. P. kwoty 4.989,77 zł z tytułu zaliczek na pokrycie kosztów zarządu nieruchomością wspólną za okres od 2007 do

lutego 2008 r. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd wskazał, że strona powodowa nie wykazała istnienia roszczenia, a z przedłożonych dokumentów wynika, że pozwana uiściła należne zaliczki w kwocie wyższej niż była zobowiązana.

Z kolei pozwem z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt I C 2032/12/K, Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. (...) w K. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od G. P. kwoty 16.636,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Na uzasadnienie żądania pozwu Wspólnota podała, że powódka (pозwana w tamtym postępowaniu) zalega z zapłatą kwoty 16.636,24 zł z tytułu wydatków związanych z utrzymaniem jej lokalu oraz partycypacji w kosztach zarządu związanych z utrzymaniem nieruchomości wspólnej. Dla wykazania wysokości zaległości strona pozwana (powodowa w tamtym postępowaniu) przedłożyła m.in. kartotekę księgową lokalu nr (...), znajdującego się w budynku przy (...) w K. za lata 2007-2011, inne dokumenty finansowe Wspólnoty oraz uchwały Wspólnoty pochodzące z tego okresu. W sprzeczności od nakazu zapłaty G. P. wniosła o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu skazała m.in., że w sprawie rozpoznanej przez tut. Sąd pod sygn. akt IV Cupr 35/09/K w dniu 21 maja 2009 r. zapadł wyrok oddalający powództwo Wspólnoty o zapłatę kwoty 4.989,77 zł, która to kwota została objęta żądaniem pozwu zarejestrowanego pod sygn. akt I C 2032/12/K. Ponadto powódka zarzuciła niewykazanie wysokości roszczenia oraz częściowe przedawnienie oraz podniosła inne zarzuty.

W dniu 11 kwietnia 2012 r. powódka G. P. dokonała przelewu na rachunek bankowy strony pozwanej kwoty 15.697,09 zł, a jako tytuł wpłaty podała „czynsz marzec, kwiecień 2012 oraz wpłata dodatkowych naliczeń”. W piśmie nadanym na adres strony pozwanej w tym samym dniu powódka poinformowała stronę pozwaną, że dokona dnia następnego wpłaty za należności czynszowe dochodzone przez Wspólnotę pod rygorem licytacyjnej sprzedaży nieruchomości powódki. Jednocześnie w piśmie tym zastrzegła żądanie zwrotu wpłaconej kwoty po ustaleniu, czy roszczenie Wspólnoty jest uzasadnione.

W piśmie przygotowawczym z dnia 28 maja 2012 r. złożonym w sprawie I C 2032/12/K jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy Wspólnota Mieszkaniowa oświadczyła, że cofa pozew ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie żądania zapłaty kwoty głównej 16.636,24 zł oraz podtrzymała żądanie zapłaty kwoty 482,72 zł tytułem odsetek ustawowych liczonych od kwoty 16.636,24 zł od dnia 22 grudnia 2011 r. do dnia 12 kwietnia 2012 r. W uzasadnieniu powyższego stanowiska Wspólnota wskazała, że już po wydaniu nakazu zapłaty na jej konto wpłynęła kwota objęta żądaniem pozwu, a więc dalsze jej dochodzenie jest bezprzedmiotowe. Jednakże z uwagi na nieterminowe uiszczenie zaległej kwoty uzasadnione pozostaje roszczenie w zakresie odsetek. W piśmie z dnia 20 sierpnia 2012 r. G. P. oświadczyła, że nie wyraża zgody na częściowe cofnięcie pozwu. W piśmie z dnia 31 sierpnia 2012 r. Wspólnota podtrzymała oświadczenie w przedmiocie cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia, podnosząc ponownie, że powódka spełniła świadczenie po wniesieniu pozwu. Ponadto podniosła, że z uwagi na zrzeczenie się roszczenia, nie jest wymagana zgoda strony przeciwnej na cofnięcie pozwu, które nastąpiło przed wydaniem wyroku. Ponadto Wspólnota oświadczyła, że bezcelowa jest polemika w zakresie istnienia, wysokości i zasadności roszczenia wobec jego uznania przez zapłatę.

W piśmie z dnia 21 września 2012 r. powódka zaprzeczyła, aby dokonując zapłaty uznała żądanie Wspólnoty oraz istnienie zaległości. Ponadto oświadczyła, że dokonała zapłaty żądanej kwoty pod wpływem przymusu zastosowanego wobec jej osoby, polegającego na podjęciu uchwały o licytacyjnej sprzedaży nieruchomości stanowiącej jej własność. Ponadto mając świadomość bezzasadności roszczenia złożyła pisemne oświadczenie, w którym zastrzegła zwrot wpłaconej kwoty na wypadek oddalenia powództwa Wspólnoty.

W kartotece księgowej właściciela za rok 2012 ujawniono kwotę 15.617,09 zł jako zadłużenie lokalu nr (...), znajdującego się w budynku przy ul (...) w K. na dzień 10 kwietnia 2012 r.

W punkcie I wyroku z dnia 10 października 2012 r. zapadłym w sprawie do sygn. akt I C 2032/12/K Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie umorzył postępowanie w zakresie 16.636,24 zł, w punkcie II odrzucił pozew w zakresie kwoty 199,04 zł, w punkcie III oddalił powództwo w pozostałym zakresie, a w punkcie IV rozstrzygnął o kosztach postępowania. W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd wskazał, że umorzenie postępowania wynikało z cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia, które nie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, wskazując,

że pozwana G. P. może domagać się zwrotu spełnionego świadczenia na podstawie art. 411 pkt 1 k.c. Sąd odrzucił pozew w zakresie kwoty 199,04 zł na zasadzie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., wskazując że prawomocnym wyrokiem z dnia 21 maja 2009 r. w sprawie o sygn. akr I Cupr 35/09/K Sąd oddalił powództwo Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) w K. przeciwko G. P. o zapłatę kwoty 4.989,77 zł dochodzonej tytułem zwrotu kosztów zarządu nieruchomością, w tym należności z tytułu utrzymania nieruchomości wspólnej oraz należności eksploatacyjnych za lokal przy ul. (...) w K. według stanu na luty 2008 r. za okres od 2007 r. Zatem odsetki od zaległych kwot za ten okres, który był objęty prawomocnie oddalonym wyrokiem, zostały już prawomocnie osądzone. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo z uwagi na niewykazanie jego zasadności, w szczególności zaś z uwagi na to, że przedstawione kartoteki właściciela nie miały waloru dokumentu księgowego, lecz stanowiły zobrazowanie twierdzeń strony powodowej.

Powódka, przed dokonaniem przelewu w kwocie 15.697,09 zł w dniu 11 kwietnia 2012 r. na rachunek strony pozwanej, zauważyła w klatce schodowej budynku przy ul. (...) w K. informację w przedmiocie uchwały o sprzedaży licytacyjnej należącego do niej lokalu mieszkalnego. Przedmiotowa informacja była wywieszona również na drzwiach innych klatek schodowych w tymże budynku. W tym samym dniu powódka skontaktowała się ze swoim prawnikiem. Następnego dnia udała się do zarządu przedsiębiorstwa (...), zarządzającego nieruchomością wspólną w przedmiotowym budynku, gdzie oświadczyła, że dokona zapłaty spornej kwoty z zastrzeżeniem jej zwrotu po wyjaśnieniu sprawy. Pomimo wpłaty żądanej kwoty odbyło się głosowanie nad uchwałą w przedmiocie sprzedaży licytacyjnej lokalu należącego do powódki. W trakcie rozmowy w siedzibie zarządcy powódce polecono dokonanie zapłaty, co miało doprowadzić do wyjaśnienia sprawy. Powódka nie otrzymała wówczas bliższych informacji. Następnie powódka wystąpiła z powództwem o uchylenie uchwały Wspólnoty nr 3/04/2012.

Wyrokiem z dnia 7 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie uchylił w całości uchwałę Wspólnoty nr 3/04/2012 z datą 12 kwietnia 2012 r., podjętą ostatecznie w dniu 15 maja 2012 r. oraz zasądził od Wspólnoty na rzecz powódki koszty postępowania. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał m.in., że uchwała w rzeczywistości została skutecznie podjęta w dniu 15 maja 2012 r., kiedy zakończono zbieranie głosów członków Wspólnoty. Sąd Okręgowy ustalił, że w kartotece księgowej właściciela za 2011 r. zostało ujawnione zadłużenie powódki w kwocie 6.073,43 zł wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. W dniu 10 lutego 2011 r. powódka dokonała jedynej w 2011 r. wpłaty w kwocie 1.943,86 zł na poczet czynszu za luty 2011 r. W kartotece księgowej za 2012 r. zostało ujawnione zadłużenie powódki w kwocie 16.007,55 zł, według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. W dniu 2 stycznia powódka dokonała 3 wpłat po 1.000 zł na poczet czynszu za październik, listopad i grudzień 2011 r. W dniu 7 lutego powódka dokonała 2 wpłat po 1.000 zł na poczet czynszu za styczeń i luty 2012 r. Ponadto Sąd Okręgowy uznał za bezsporne, że w dniu 12 kwietnia 2012 r. o godz. 18:51 powódka dokonała przelewu na rachunek strony pozwanej w kwocie 17.238,05 zł, która odpowiadała w całości kwocie uznawanej przez stronę pozwaną za wysokość zadłużenia powódki względem Wspólnoty. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy stwierdził, że całość zadłużenia została spłacona przed zakończeniem głosowania nad uchwałą nr 3/04/2012, a więc brak było przesłanek do jej podjęcia.

Strona pozwana zdecydowała o podjęciu działań zmierzających do podjęcia uchwały o sprzedaży licytacyjnej lokalu mieszkalnego powódki w celu pozyskania środków pieniężnych i wobec zaległości Wspólnoty w płatnościach za energię elektryczną. Wezwania do zapłaty wysyłane do powódki przez zarządcę (...) nie dawały rezultatu. W dacie walnego zebrania Wspólnoty w dniu 12 kwietnia 2012 r. w/w uchwała nie została podjęta z uwagi na brak wymaganej ilości głosów, które były zbierane indywidualnie w okresie późniejszym. Dzień po walnym zebraniu strona pozwana powzięła wiedzę o dokonanej przez powódkę przelewie. Zbieranie głosów nad w/w uchwałą było jednak kontynuowane celem zwrócenia uwagi członków wspólnoty na przyczyny podjęcia uchwały oraz ewentualną konieczność podniesienia wysokości zaliczek od członków regularnie je uiszczających. Podczas zebrania przedstawicielka zarządcy poinformowała zgromadzonych o rozmowie z powódką oraz o zapewnieniu co do uiszczenia żądanej kwoty.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości. Jak wskazał Sąd pierwszej instancji w przedmiotowej sprawie pismo pozwanej informujące o dokonaniu wpłaty z zastrzeżeniem jej zwrotu zostało skierowane do pozwanej w dniu 11 kwietnia 2012 r. Pozwana zarzuciła, że oświadczenie to nie dotarło do niej do chwili spełnienia świadczenia, tj. do godziny 18.51 dnia następnego, kiedy

to doszło do uznania kwoty na rachunku Wspólnoty, jednak nie poparła tych twierdzeń żadnym dowodem. Sąd Rejonowy podkreślił, że przesyłka obejmująca oświadczenie została nadana na adres zarządcy pozwanej – firmy (...) - która posiada swoje biuro i z uwagi na skalę prowadzonej działalności zatrudnia szereg pracowników. Zatem, według Sądu Rejonowego, z punktu widzenia zasad doświadczenia życiowego było możliwe, że do godzin popołudniowych w dniu następnym przesyłka dotarła do biura, a z uwagi na obecność na zebraniu Wspólnoty pracownika tej firmy, zajmującego się obsługą budynku, w którym zamieszkuje pozwana, mogła być przekazana odpowiednim władzom Wspólnoty. Dokonanie przez powódkę zapłaty i złożenie oświadczenia było ponadto (jak wskazał Sąd pierwszej instancji) wynikiem jej oczekiwania na potwierdzenie w postępowaniu sądowym zasadności dochodzonych przez Wspólnotę roszczeń i własnego przekonania, że nie jest zobowiązana do spełnienia świadczenia.

Według Sądu Rejonowego, nawet przyjęcie, że oświadczenie powódki nie dotarło do pozwanej Wspólnoty w czasie właściwym, nie mogło prowadzić do oddalenia powództwa, gdyż powódka dokonując wpłaty kwoty dochodzonej pozwem, działała pod wpływem przymusu. Świadczył o tym, zdaniem Sądu Rejonowego, sposób działania strony pozwanej, dochodzącej w drodze sądowej należności wobec Wspólnoty począwszy od 2007 do kwietnia 2012 r. Z rozstrzygnięć wydanych w postępowaniach prowadzonych w sprawie tych roszczeń do sygn. akt: IV Cupr 35/09/K i I C 2032/12/K wynikało, że zostały one uznane za niezasadne, choć w zakresie kwoty 16.636,24 zł postępowanie zostało umorzone wobec cofnięcia pozwu przez Wspólnotę ze zrzeczeniem się roszczenia, które to cofnięcie Sąd ocenił jako dopuszczalne. Pomimo toczącego się postępowania sądowego i kwestionowania przez G. P. roszczeń Wspólnoty, tak co do zasady, jak i wysokości, zadecydowała ona o podjęciu uchwały w przedmiocie upoważnienia zarządu Wspólnoty do podjęcia czynności związanych z zaspokojeniem roszczeń finansowych w stosunku do w/w poprzez sprzedaż należących do niej nieruchomości. Ponieważ uchwała nie uzyskała na zebraniu wymaganej większości głosów, podjęto decyzję o uzupełnieniu głosowania poprzez indywidualne zbieranie głosów, które trwało do 15 maja 2012 r. Jak wskazał Sąd Rejonowy, wprawdzie środki pieniężne wpłynęły na rachunek pozwanej w godzinach późnopołudniowych, kiedy to uchwała została już poddana pod głosowanie, to jednak, mimo pozyskania wiedzy o tym fakcie w dniu następnym, Wspólnota kontynuowała głosowanie nad uchwałą w trybie indywidualnego zbierania głosów. Fakt ten prezes zarządu wyjaśniał chęcią zwrócenia uwagi pozostałym członkom wspólnoty na podjęcie takiej uchwały i ostrzeżenie ich przed możliwością zwiększenia wysokości ich zaliczek. W ocenie Sądu Rejonowego działania strony pozwanej miały jednak charakter represyjny, mający na celu zmuszenie powódki do zapłaty i ostrzeżenie jej przed skutkami braku płatności w przyszłości.

Zdaniem Sądu Rejonowego, w tej sprawie nie mogły odnieść skutku zarzuty strony pozwanej zmierzające do wykazania, że kwota w/w świadczenia jest należna stronie pozwanej, tak co do zasady, jak i wysokości, z tytułu zaległości powódki związanych z obowiązkiem pokrywania kosztów utrzymania nieruchomości wspólnej. Jak podkreślił Sąd pierwszej instancji ocena dopuszczalności tych zarzutów musiała uwzględniać fakt złożenia przez pozwaną Wspólnotę w ramach postępowania, które było prowadzone do sygn. akt I C 2032/12/K, oświadczenia w przedmiocie cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w związku z wpłatą spornej kwoty i jego skutków dla skuteczności roszczeń dochodzonych na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. W tym stanie rzeczy, według Sądu Rejonowego, zarzuty zmierzające do wykazania zasadności roszczeń strony pozwanej opierały się na tym samym stanie faktycznym co w sprawie I C 2032/12/K, gdyż nie wskazała ona na żadne nowe okoliczności, które miałyby je uzasadniać. Sąd Rejonowy podkreślił, że takich okoliczności strona pozwana nie mogła konstruować na podstawie nowo zgłaszanych środków dowodowych w postaci zeznań świadka B. B. (1) i dowodu z opinii biegłego z przyczyn wskazanych powyżej. Kończąc rozważania Sąd pierwszej instancji wskazał, że sytuacja procesowa w sprawie I C 2032/12/K nie zmuszała pozwanej do złożenia oświadczenia o cofnięciu pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia, skoro zostało ono złożone przed rozpoczęciem rozprawy i nawet mimo sprzeciwu pozwanej Sąd władny był oceniać jego zasadność jedynie w świetle art. 203 § 4 k.p.c. Oświadczenie to -zdaniem Sądu Rejonowego - zostało więc złożone na ryzyko Wspólnoty, co skutkowało nieuwzględnieniem zarzutów i wniosków dowodowych zgłoszonych w sprzeciwie a jednocześnie uwzględnieniem powództwa w całości, o czym Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku, na zasadzie powołanych przepisów.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na zasadzie 481 § 1 i 2 k.c. Jeśli chodzi o wymagalność roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia to jak wskazał Sąd, w oparciu o linię orzecniczą, przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia (art. 410 § 1 k.c.), nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia. Nie można też wyznaczyć tego terminu, odwołując się do natury zobowiązania, z którego świadczenie wynika. Oznacza to, że termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Sąd Rejonowy wskazał także, że mając na uwadze rozważania Sądu w sprawie I C 2032/12/K oceniające żądania Wspólnoty jako niezasadne wobec ich niewykazania, należy uznać za uzasadnione żądanie zasądzenia odsetek od dnia 13 kwietnia 2012 r.

O kosztach Sąd orzekł mając na uwadze zasadę odpowiedzialności strony przegrywającej za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w całości i zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to:

1. art. 232 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że powódka wywiązała się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, podczas gdy powód nie zaoferował logicznych, wzajemnie uzupełniające się dowodów potwierdzających, że spełnienie świadczenia nastąpiło dopiero po zastrzeżeniu zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu,

2. art. 231 § 1 k.p.c. przez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wyprowadzenie faktu terminowego złożenia oświadczenia o zastrzeżeniu zwrotu kwoty objętej pozwem jedynie z faktu nadania listu z dnia 11 kwietnia 2012 roku, skutkiem czego Sąd pierwszej instancji błędnie ustalił, iż oświadczenie to zostało złożone przed spełnieniem świadczenia,

3. art. 233 § 1 k.p.c. przez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego uznanie, że rozpoczęcie głosowania nad uchwałą upoważniającą zarząd do podjęcia czynności związanych z zaspokojeniem roszczeń w stosunku do powódki spowodowało, iż powódka działała w warunkach przymusu, podczas gdy w istocie świadczenie zostało spełnione dobrowolnie, jeszcze przed rozpoczęciem tego głosowania,

4. art. 366 k.p.c. przez błędne uznanie, że zasadność zapłaty kwoty 15.697,09 zł na rzecz pozwanego objęta jest powagą rzeczy osądzonej ze względu na zrzeczenie się roszczenia przez pozwanego w sprawie I C 2032/12/K, a w konsekwencji zaniechanie zbadania zasadności spełnienia świadczenia,

5. art. 217 § 2 w zw. z art. 227 k.p.c. przez błędne uznanie, że wniosek dowodowy o przesłuchanie świadka B. B. (1) nie dotyczy faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ze względu na zrzeczenie się roszczenia przez stronę pozwaną, co skutkowało oddaleniem tego wniosku, mimo że okoliczność ta nie była objęta powagą rzeczy osądzonej, wskutek czego kwestia zasadności okoliczności spornych pomiędzy stronami nie została dostatecznie wyjaśniona,

6. art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez błędne uznanie, że wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości zadłużenia powódki na dzień 12 kwietnia 2012 roku, nie dotyczy faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ze względu na zrzeczenie się roszczenia przez stronę pozwaną, co skutkowało oddaleniem tego wniosku, mimo że okoliczność ta nie była objęta powagą rzeczy osądzonej, wskutek czego kwestia zasadności okoliczności spornych pomiędzy stronami nie została dostatecznie wyjaśniona.

II. Naruszenie prawa materialnego:

1) art. 411 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że powódka miała świadomość, iż spełniała świadczenie nienależne, jak również, że działała w warunkach przymusu, a zapłata kwoty objętej pozwem nastąpiła z zastrzeżeniem jej zwrotu, podczas gdy w istocie żadna z tych przesłanek nie została spełniona,

2) art. 61 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że wysłanie listu z dnia 11 kwietnia 2012 roku było równoznaczne z jego doręczeniem, podczas gdy dopiero doręczenie mogło być traktowane jako złożenie oświadczenia woli.

3) art. 97 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że oświadczenia o zastrzeżeniu warunku mogło być złożone przez powódkę bliżej nieokreślonym pracownikom administratora strony pozwanej, podczas gdy powinno być ono złożone zarządowi pozwanego.

4) art. 481 § 1 i 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że dochodzona kwota stanowi nienależne świadczenie i było ono wymagalne już chwili w której zostało otrzymane, podczas gdy Sąd pierwszej instancji nie dokonał ustaleń co do zasadności roszczeń pozwanego,

W oparciu o tak sformułowane zarzuty, strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, a nadto zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Apelująca wniosła także o dopuszczenie wniosków dowodowych wskazanych w apelacji oraz rozpoznanie przez Sąd drugiej instancji postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 5 listopada 2014 roku oddalającego wniosek strony pozwanej zgłoszony w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 4 listopada 2013 roku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka B. B. (2) na okoliczność stawek zaliczek obowiązujących we wspólnocie mieszkaniowej, sposobu rozliczeń pozwanego z właścicielami, sposobu korespondencji pomiędzy stronami, zadłużenia powoda wobec pozwanego na dzień 12 kwietnia 2012 roku. Skarżąca wniosła również o rozpoznanie przez Sąd drugiej instancji postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 5 listopada 2014 roku oddalającego wniosek pozwanego zgłoszony w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 4 listopada 2013 roku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości na okoliczność ustalenia zadłużenia powoda wobec pozwanego na dzień 12 kwietnia 2012

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg. norm przepisanych, a także o oddalenie wniosków dowodowych strony pozwanej.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy orzekał w oparciu o stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji. Sąd pominął wnioski dowodowe strony pozwanej zgłoszone w apelacji, uznając je za zbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy na obecnym etapie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skutkowałą uchynieniem zaskarżonego wyroku, choć podniesione w niej zarzuty w większości nie były skuteczne.

Sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę w postępowaniu apelacyjnym orzeka jako sąd merytoryczny ponownie badając sprawę w granicach zaskarżenia określonych przez wniesiony środek odwoławczy, nie będąc jednak związanym zarzutami dotyczącym naruszenia prawa materialnego (art. 378 §1 k.p.c.). Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy dokonał analizy zaskarżonego wyroku pod kątem zastosowania prawa materialnego i doszedł do przekonania, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Powódka wytaczając przedmiotowe powództwo oparła je na roszczeniu z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, a w zasadzie istotą tego żądania było domaganie się zwrotu przez stronę pozwaną spełnionego na jej rzecz nienależnego świadczenia, do którego to roszczenia należy stosować przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Roszczenie powódki wywodzone więc było z treści art. 410 §1 k.c. w związku z art. 405 k.c. Jego podstawą nie był natomiast przepis art. 411 k.c., który w istocie zawiera regulację wyłączającą możliwość dochodzenia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia. W niniejszej sprawie zarówno Sąd pierwszej instancji, jak i strony procesu, swoją uwagę skoncentrowały na okolicznościach stanowiących wyjątek od zasady, iż nie można żądać zwrotu spełnionego nienależnego świadczenia w sytuacji, gdy spełniający to świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany (art. 411 pkt 1 k.c.). Tych też okoliczności dotyczą głównie zarzuty

procesowe i z zakresu prawa materialnego podniesione w apelacji. Zdaniem Sądu Okręgowego, powyższe okoliczności mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy jedynie wówczas, jeśli wykazane zostanie, że spełnione przez powoda świadczenie było świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 §2 k.c. W tej sprawie nie była to okoliczność niesporna pomiędzy stronami (por. m.in. oświadczenie pełnomocnika strony pozwanej podczas rozprawy w dniu 12.06.2015r.), natomiast Sąd pierwszej instancji w ogóle kwestii tej nie rozważył w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do istoty niniejszego procesu stwierdzić należy, że przekłada się ona także na ciężar dowodu. Zdaniem Sądu Okręgowego, to powódka wytaczając powództwo oparte na bezpodstawnym wzbogaceniu, zgodnie z art. 6 k.c., winna wykazać, że spełnione przez nią świadczenie jest roszczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 §2 k.c. Strona pozwana z kolei, chcąc odpiierać roszczenie na podstawie art. 411 pkt 1 k.c., winna wykazać, że powódka spełniając roszczenie miała świadomość, że nie jest zobowiązana, natomiast powódka powołując się na wyjątki zawarte w końcowym fragmencie art. 411 pkt 1 k.c. okoliczności te winna udowodnić. W tej sytuacji za nieprawidłowe należy uznać stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż to strona pozwana miała obowiązek wykazania, że spełnione przez powódkę świadczenie było należne, gdyż to nie strona pozwana wystąpiła z roszczeniem w tej sprawie. Zdaniem Sądu Okręgowego nie ma też rozstrzygającego znaczenia dla wyniku sprawy (przesądającego o zasadności w całości niniejszego powództwa) fakt, że w postępowaniu o sygn. I C 2032/12/K Wspólnota Mieszkaniowa cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia. Sąd Rejonowy bowiem w ogóle nie rozważył, pomimo częściowego poczynienia w tym zakresie ustaleń, czego dotyczyło powództwo objęte tym postępowaniem, w powiązaniu z przedmiotem, którego dotyczyło świadczenie spełnione przez powódkę w dniu 11 kwietnia 2012 roku.

Należy zwrócić uwagę, że powódka, dochodząc zwrotu jako nienależnego świadczenia kwoty 15.697,09zł, powinna wykazać po pierwsze jakich konkretnie świadczeń (świadczenia) ona dotyczyła, czyli na poczet jakich roszczeń została ona zapłacona, a po drugie wykazać, że świadczenie to było nienależne. Podnieść w tym miejscu trzeba, że z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika m.in., że w/w kwota została spełniona na poczet „czynszu za marzec i kwiecień 2012”. Brak w tej sprawie jakichkolwiek ustaleń Sądu Rejonowego, że powyższe świadczenia nie były należne, a stwierdzić trzeba, że nie mogły one być objęte powództwem Wspólnoty Mieszkaniowej w sprawie I C 2032/12/K, gdyż w tamtej sprawie dochodziła ona roszczeń jedynie za okres do 14 grudnia 2011 roku. Już tylko z tego powodu zrzeczenie się roszczenia w sprawie I C 2032/12/K nie może przesądzać o zasadności roszczenia powódki w tej sprawie. Sąd Rejonowy w ogóle nie badał i nie ustalił jaka była wysokość świadczeń z tytułu czynszu za w/w miesiące 2012 roku, a tym samym nie jest wiadomym w jakiej wysokości świadczenie powódki dotyczyło „wpłaty dodatkowych naliczeń”. Nie ustalono też czy ta wpłata obejmowała należności Wspólnoty naliczone do czasu wytoczenia powództwa w sprawie I C 2032/12/K, czy też także już po wszczęciu tej sprawy, a dodać należy, iż z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że powódka po wytoczeniu sprawy o sygn. I C 2032/12/K, a przed dniem 11 kwietnia 2012 roku zapłaciła jeszcze na rzecz Wspólnoty inne kwoty w wysokości łącznej 5000zł, wskazując dokładnie cel tych wpłat, a nadto nie zastrzegając ich zwrotu. W tym stanie trudno w ogóle stwierdzić (Sąd Rejonowy kwestię tę pominął), w jakiej części wpłacona przez powódkę kwota 15.697,09zł dotyczyła świadczeń objętych powództwem w sprawie I C 2032/12/K, a także w jakiej części oświadczenie strony pozwanej o cofnięciu pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w tamtej sprawie miało związek z wpłatą dokonaną w dniu 11 kwietnia 2012 roku, a w jakim z wpłatami dokonany wcześniej, co których powódka zwrotu nie zastrzegła (np. wpłaty dotyczące należności za październik, listopad i grudzień 2011), i których zwrotu obecnie się nie domaga.

Brak powyższych ustaleń, a także wykazania przez powódkę okoliczności, że jej świadczenie było nienależne, nie może obecnie prowadzić do oddalenia powództwa, gdyż powódka już w pozwie złożyła stosowne wnioski dowodowe z dokumentacji finansowej pozwanej Wspólnoty, lecz Sąd pierwszej instancji wnioski te całkowicie przemilczał, nie wydając co do nich jakiegokolwiek postanowienia dowodowego. W tej sytuacji Sąd Okręgowy, uznając że Sąd Rejonowy, nieprowadząc jakiegokolwiek postępowania dowodowego na okoliczność czy świadczenie spełnione w dniu 11 kwietnia 2012 roku było nienależne, nie rozpoznał istoty tej sprawy, w konsekwencji uznał za zasadne uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w apelacji podzielić należy stanowisko strony pozwanej, że w niniejszej sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c., w zakresie w jakim w postępowaniu

o sygn. I C 2032/12/K Sąd w wyroku nie rozstrzygnął merytorycznie objętego tą sprawą powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej. Takie zaś rozstrzygnięcie obejmowało jedynie roszczenie z tytułu odsetek od części należności objętych tą sprawą. Natomiast w zakresie w jakim postępowanie zostało umorzone, lub pozew został odrzucony, orzeczenie wydane w sprawie I C 2032/12/K nie rodzi skutku określonego w art. 366 k.p.c., a w konsekwencji w art. 199 §1 pkt 2 k.p.c. Na marginesie zauważyć należy, że nie jest trafne stanowisko Sądu Rejonowego, że w w/w sprawie Sąd negatywnie orzekł o żądaniu Wspólnoty w zakresie należności głównej, gdyż postępowanie w tej sprawie zostało umorzone, a nie oddalono powództwa.

W tym miejscu dodać należy, że Sąd Okręgowy co do zasady podziela wywoły Sąd pierwszej instancji w zakresie skutków jakie wywiera cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w przypadku ponownego wytoczenia powództwa o to samo roszczenie, przeciwko temu samemu pozwanemu, a także iż zrzeczenie się roszczenia obejmuje roszczenie procesowe. Pogląd Sądu Rejonowego znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok z dnia 26.09.2012r. II CSK 3/12, LEX 1224679). Jednak w stanie faktycznym tej sprawy zauważyć trzeba, że to nie powód w sprawie I C 2032/12/K po raz kolejny wytoczył roszczenie procesowe przeciwko tej samej pozwanej o roszczenie materialnoprawne objęte tamtym powództwem, lecz to powódka G. P. z innego tytułu dochodzi od powoda (w tamtej sprawie) zwrotu świadczenia, co do którego twierdzi, że jest nienależne. W takiej sytuacji, w ocenie Sądu Okręgowego, strona pozwana nie jest pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed zgłoszonym wobec niej żądaniem i może podnosić zarzut, że świadczenie spełnione w dniu 11 kwietnia 2012 roku nienależnym nie było. W ocenie Sądu Okręgowego sytuacji procesowej istniejącej w tej sprawie nie można porównać do stanów faktycznych istniejących w przytoczonych przez Sąd Rejonowy orzeczeniach Sądu Najwyższego. Nie jest tożsamą z nią także sytuacja, gdy podmiot który uprzednio, cofając pozew, zrzekł się dochodzonego roszczenia, w innym procesie wytoczonym przez osobę, która była pozwaną w sprawie, w której cofnięto pozew, podnosi zarzut potrącenia wskazując, jako wierzytelność objętą tym zarzutem, wierzytelność dotyczącą roszczenia, którego się zrzekł. Taką bowiem sytuację możemy porównać wprost do dochodzenia roszczenia przed Sądem. Natomiast w niniejszej sprawie strona pozwana nie wytoczyła swojego powództwa, nie zgłasza zarzutu potrącenia, a jedynie przeczy okolicznościom podnoszonym przez powódkę, że uiszczona przez nią kwota (częściowo nawet nie na poczet należności objętych powództwem w sprawie I C 2032/12/K), była kwotą nienależną. Stwierdzić należy, że pozbawienie strony pozwanej możliwości zgłoszenia takiego zarzutu w zasadzie pozbawia ją jakiegokolwiek możliwości obrony.

Za bezskuteczne natomiast należy ocenić zarzuty naruszenia art. 217 §2 k.p.c. i art. 227 k.p.c. w sytuacji, gdy strona pozwana, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie zgłosiła zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. w związku z oddaleniem przez Sąd Rejonowy jej wniosków dowodowych.

Pozostałe zarzuty procesowe dotyczące naruszenia art. 232 k.p.c., art. 233 §1 k.p.c. i art. 231 §1 k.p.c. dotyczą okoliczności związanych z uznaniem przez Sąd Rejonowy za wykazane okoliczności umożliwiające domaganie się zwrotu nienależnego świadczenia pomimo, że spełniający wiedział, iż nie jest zobowiązany do świadczenia. Zarzuty te zostały powiązane także z zarzutami naruszenia prawa materialnego w postaci art. 411 k.c., art. 61 k.c. i art. 97 k.c. Z uwagi na powołane wyżej okoliczności zarzuty te nie miały wpływu na wynik niniejszego postępowania odwoławczego. Podnieść jednak trzeba, że jeśli strona pozwana zarzuca naruszenie art. 411 k.c. poprzez błędne przyjęcie przez Sąd, że powódka miała świadomość, iż spełnia świadczenie nienależne, to konsekwencją tego stanowiska winno być w ogóle odstąpienie od badania tego, czy powódka zastrzegła zwrot świadczenia, a także czy działała w warunkach przymusu, gdyż są to okoliczności istotne tylko w sytuacji, gdy spełniający świadczenia wiedział, że nie jest zobowiązany, natomiast gdy takiej wiedzy nie posiadał, to art. 411 k.c. nie pozbawia spełniającego świadczenie możliwości domagania się zwrotu nienależnego świadczenia, jeśli wykaże, że spełnione przez niego świadczenie rzeczywiście miało taki charakter. W ocenie Sądu Okręgowego, okoliczności wskazywane przez powódkę i ustalone przez Sąd Rejonowy, co do treści jej pisma z dnia 11 kwietnia 2012 roku, wskazują raczej na wątpliwości powódki, czy żądane od niej kwoty były należne, co chciała poddać weryfikacji w toku postępowania sądowego, a nie iż wiedziała, że spełnia zobowiązanie, do którego nie była zobowiązana. Przywołać w tym miejscu należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 12 grudnia 1997 roku III CKN 236/97, OSNC 1998/6/101, iż „wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia, nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika



o braku powinności spełnienia świadczenia”. Wskazano w tym orzeczeniu, że wiedza solvensa, o której stanowi art. 411 pkt 1 k.c. musi polegać na jego przekonaniu o braku zobowiązania, które spełnia. Podobny pogląd wypowiedział Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 czerwca 2007 r. II PK 356/06, OSNP 2008/15-16/217 a także w wyroku z dnia 10 czerwca 2003r. I CKN 390/01, OSP 2005/9/111. Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym tę sprawę pogląd ten w pełni podziela. Zdaniem Sądu Okręgowego treść oświadczenia powódki w piśmie z dnia 11 kwietnia 2012 roku, nie wskazuje na jej pozytywną wiedzę o braku obowiązku spełnienia świadczeń na rzecz Wspólnoty, a jedynie iż są one dla niej wątpliwe, co winno ostatecznie wyjaśnić postępowanie sądowe, wszczęte wówczas przez Wspólnotę. Zatem przepis art. 411 pkt 1 k.c. w ogóle nie powinien znajdować w tej sprawie zastosowania. Powyższe jednak nie zamyka powódce drogi do dochodzenia zgłoszonego roszczenia, lecz odwrotnie uzależnia jedynie skuteczność w tym zakresie od wykazania, że świadczenie spełnione w dniu 11 kwietnia 2012 roku było nienależne w rozumieniu art. 410 §2 k.c.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 §4 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji powinien na podstawie zgłoszonych przez strony wniosków dowodowych, przy właściwym uwzględnieniu rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), ustalić na poczet jakich konkretnie świadczeń powódka spełniła swoje świadczenie w dniu 11 kwietnia 2012 roku, a w dalszej kolejności czy świadczenia te były nienależne w rozumieniu art. 410 §2 k.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z art. 108 §2 k.p.c.